

# Vai trò của trợ giúp xã hội trong bảo đảm quyền của người khuyết tật ở tỉnh Lạng Sơn hiện nay

Nguyễn Thị Oanh\*

Nhận ngày 18 tháng 12 năm 2023. Chấp nhận đăng ngày 9 tháng 4 năm 2024.

**Tóm tắt:** Nghiên cứu này phân tích thực trạng hoạt động trợ giúp xã hội trong bảo đảm quyền của người khuyết tật trên địa bàn tỉnh Lạng Sơn. Kết quả nghiên cứu cho thấy, tính đến tháng 12/2022, toàn tỉnh Lạng Sơn hiện có 13.534 người khuyết tật, chiếm 1,71% dân số toàn tỉnh. Tỉnh Lạng Sơn cũng đã chú trọng đến công tác bảo đảm quyền của người khuyết tật và đã mang lại hiệu quả thiết thực. Tuy nhiên, công tác bảo đảm quyền của người khuyết tật vẫn còn nhiều khó khăn như thiếu đội ngũ những người làm công tác trợ giúp xã hội chuyên nghiệp trong khi nhu cầu hỗ trợ khá cao... Bài viết cũng đề xuất giải pháp nâng cao vai trò của hoạt động trợ giúp xã hội trong bảo đảm quyền của người khuyết tật ở tỉnh Lạng Sơn hiện nay.

**Từ khóa:** Trợ giúp xã hội, quyền của người khuyết tật, tỉnh Lạng Sơn.

**Phân loại ngành:** Luật học

**Abstract:** This study analyzes the current situation of social assistance activities in ensuring the rights of people with disabilities in Lạng Sơn province. Research results show that, as of December 2022, Lạng Sơn had 13,534 people with disabilities, accounting for about 1.71% of the population of the whole province. Lạng Sơn province has also focused on ensuring the rights of people with disabilities and has initially brought about practical effects. However, the work of ensuring the rights of people with disabilities still faces many difficulties such as the lack of professional social assistance workers while this demand is quite high. The article also proposes solutions to improve the role of social assistance activities in ensuring the rights of people with disabilities in Lạng Sơn province today.

**Từ khóa:** Social assistance, rights of people with disabilities, Lạng Sơn province.

**Subject classification:** Jurisprudence

## 1. Đặt vấn đề

Quan tâm, trợ giúp người khuyết tật là chủ trương đúng của Đảng và Nhà nước ta, thể hiện bản chất nhân văn của chế độ xã hội chủ nghĩa ở Việt Nam. Công tác trợ giúp đối với người khuyết tật là cách tiếp cận giúp đỡ người khuyết tật vượt qua những khó khăn trong cuộc sống. Công tác trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật luôn cần sự quan tâm, chung sức của toàn xã hội. Trong những năm qua, tỉnh Lạng Sơn đã không ngừng chú trọng chỉ đạo các đơn vị chức năng thực hiện đúng, đủ các chính sách đối với người khuyết tật trên địa bàn. Các hoạt động trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật được thực hiện đầy đủ, từ trợ giúp y tế, giáo dục, giáo dục nghề nghiệp, tạo việc làm và hỗ trợ sinh kế, phòng chống, dịch bệnh và giảm nhẹ thiên tai; trợ giúp người khuyết tật tiếp cận công trình xây dựng, trợ giúp tiếp cận và tham gia giao thông, trợ giúp tiếp cận và sử dụng công nghệ thông tin và

---

\* Trường Chính trị Hoàng Đình Giông, tỉnh Cao Bằng.

Email: chinhtrihoangdinggiong@gmail.com

truyền thông, trợ giúp pháp lý; hỗ trợ người khuyết tật trong hoạt động văn hóa, thể thao và du lịch, trợ giúp phụ nữ khuyết tật, hỗ trợ người khuyết tật sống độc lập và hòa nhập cộng đồng, nâng cao nhận thức, năng lực chăm sóc, hỗ trợ người khuyết tật và giám sát đánh giá... song, thực tế cũng cho thấy, công tác trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật tỉnh Lạng Sơn còn tồn tại những hạn chế nhất định chưa thực sự phát huy hết các nguồn lực để hỗ trợ cho người khuyết tật.

Vấn đề trợ giúp xã hội trong đảm bảo quyền của người khuyết tật tại Việt Nam đã có những nghiên cứu, đề xuất trong những năm qua. Tác giả Võ Huy Duẩn (2016) chỉ ra, “ở Việt Nam, ước tính người khuyết tật hiện chiếm khoảng 6% dân số. Vùng có tỷ lệ khuyết tật cao nhất là Đông Nam Bộ, thấp nhất là vùng Tây Bắc. Đảng và Nhà nước ta đã ban hành và thực hiện nhiều chủ trương, chính sách, pháp luật nhằm bảo đảm an sinh xã hội đối với người khuyết tật cũng như có những biện pháp khuyến khích các tổ chức, cá nhân đầu tư, tài trợ trong các hoạt động giúp người khuyết tật hòa nhập cộng đồng” (Võ Huy Duẩn, 2016). Nhóm tác giả Phạm Thanh Sơn và Võ Quang Trung (2023) cho rằng: “Hệ thống pháp luật về người khuyết tật ở Việt Nam ngày càng được hoàn thiện theo hướng bảo đảm sự tương đồng với Công ước quốc tế về Quyền của người khuyết tật. Việt Nam đã ký kết Công ước về quyền của người khuyết tật năm 2007 và phê chuẩn Công ước vào năm 2014, qua đó cũng thể hiện được tinh thần, ý thức trách nhiệm của Nhà nước Việt Nam đối với việc bảo đảm, thực thi quyền con người, quyền của người khuyết tật. Điều đó cũng phù hợp với đường lối, chủ trương, chính sách của Đảng và Nhà nước Việt Nam đối với người khuyết tật” (Phạm Thanh Sơn, Võ Quang Trung, 2023). Tác giả Tài Lê Khanh (2020) đề cập về công tác trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật hiện nay qua thực tiễn nghiên cứu tại thành phố Trà Vinh, theo đó “Đảng và Nhà nước đã rất quan tâm đến công tác trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật, góp phần đáng kể vào việc đảm bảo an sinh cho người dân. Tuy nhiên, trên thực tế việc thực hiện các chính sách trợ giúp xã hội còn chưa được hoàn thiện” (Tài Lê Khanh, 2020).

Như vậy, hiện nay nghiên cứu về vai trò của công tác trợ giúp xã hội trong bảo đảm quyền của người khuyết tật ở Việt Nam chưa nhiều, đặc biệt chưa có công trình nào nghiên cứu về vai trò của công tác trợ giúp xã hội trong bảo đảm quyền của người khuyết tật tại tỉnh Lạng Sơn hiện nay. Chính vì vậy, nghiên cứu thực trạng và đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao vai trò của công tác trợ giúp xã hội trong bảo đảm quyền của người khuyết tật tại tỉnh Lạng Sơn hiện nay là cần thiết.

## **2. Cơ sở lý luận và phương pháp nghiên cứu**

### *2.1. Quyền của người khuyết tật và vai trò của trợ giúp xã hội trong đảm bảo quyền của người khuyết tật*

#### *Người khuyết tật và quyền của người khuyết tật*

Khái niệm về người khuyết tật được đề cập tại Điều 2, Luật Người khuyết tật năm 2010 quy định: “Người khuyết tật là người bị khiếm khuyết một hoặc nhiều bộ phận cơ thể hoặc bị suy giảm chức năng được biểu hiện dưới dạng tật khiến cho lao động, sinh hoạt, học tập gặp khó khăn”. Các dạng khuyết tật bao gồm: “a) Khuyết tật vận động; b) Khuyết tật nghe, nói; c) Khuyết tật nhìn; d) Khuyết tật thần kinh, tâm thần; đ) Khuyết tật trí tuệ; e) Khuyết tật khác” (Luật Người khuyết tật, 2010) và với các mức độ khuyết tật bao gồm: “a) Người khuyết tật đặc biệt nặng; b) Người khuyết tật nặng; c) Người khuyết tật nhẹ” (Luật Người khuyết tật, 2010). Mặc dù Luật đã cơ bản khái quát và đưa ra được các dạng khuyết tật

hiện nay ở Việt Nam, tuy nhiên, hiện đã xuất hiện một số dạng khuyết tật khác đáng được lưu ý như tự kỉ, khuyết tật học tập... Như vậy, có thể hiểu, người khuyết tật là người bị khiếm khuyết một hoặc nhiều bộ phận cơ thể hoặc bị suy giảm chức năng được biểu hiện dưới dạng tật khiến cho lao động, sinh hoạt, học tập gặp khó khăn.

Quyền của người khuyết tật được quy định tại khoản 1, Điều 4, Luật Người khuyết tật năm 2010, người khuyết tật được bảo đảm thực hiện các quyền sau đây: “a) Tham gia bình đẳng vào các hoạt động xã hội; b) Sống độc lập, hòa nhập cộng đồng; c) Được miễn hoặc giảm một số khoản đóng góp cho các hoạt động xã hội; d) Được chăm sóc sức khỏe, phục hồi chức năng, học văn hóa, học nghề, việc làm, trợ giúp pháp lý, tiếp cận công trình công cộng, phương tiện giao thông, công nghệ thông tin, dịch vụ văn hóa, thể thao, du lịch và dịch vụ khác phù hợp với dạng tật và mức độ khuyết tật; đ) Các quyền khác theo quy định của pháp luật” (Luật Người khuyết tật, 2010). Người khuyết tật được hưởng các chính sách “bảo trợ xã hội; trợ giúp người khuyết tật trong chăm sóc sức khỏe, giáo dục, dạy nghề, việc làm, văn hóa, thể thao, giải trí, tiếp cận công trình công cộng và công nghệ thông tin, tham gia giao thông; ưu tiên thực hiện chính sách bảo trợ xã hội và hỗ trợ người khuyết tật là trẻ em, người cao tuổi” (Luật Người khuyết tật, 2010). Tại Nghị định 20/2021/NĐ-CP ngày 15/03/2021 quy định, người khuyết tật là đối tượng bảo trợ xã hội hưởng trợ cấp xã hội hàng tháng, “người khuyết tật nặng, người khuyết tật đặc biệt nặng theo quy định pháp luật về người khuyết tật” (Chính phủ, 2021). Ngoài ra, Điều 11, Điều 12 Nghị định 28/2012/NĐ-CP quy định miễn, giảm giá vé, giá dịch vụ đối với đối tượng là người khuyết tật.

Điều 14, Luật Người khuyết tật 2010 quy định về các hành vi cấm như sau: “1). Kỳ thị, phân biệt đối xử người khuyết tật. 2). Xâm phạm thân thể, nhân phẩm, danh dự, tài sản, quyền, lợi ích hợp pháp của người khuyết tật. 3). Lôi kéo, dụ dỗ hoặc ép buộc người khuyết tật thực hiện hành vi vi phạm pháp luật, đạo đức xã hội. 4). Lợi dụng người khuyết tật, tổ chức của người khuyết tật, tổ chức vì người khuyết tật, hình ảnh, thông tin cá nhân, tình trạng của người khuyết tật để trục lợi hoặc thực hiện hành vi vi phạm pháp luật. 5). Người có trách nhiệm nuôi dưỡng, chăm sóc người khuyết tật không thực hiện hoặc thực hiện không đầy đủ trách nhiệm nuôi dưỡng, chăm sóc theo quy định của pháp luật. 6). Cản trở quyền kết hôn, quyền nuôi con của người khuyết tật. 7). Gian dối trong việc xác định mức độ khuyết tật, cấp giấy xác nhận khuyết tật” (Luật Người khuyết tật, 2010).

Như vậy, quyền của người khuyết tật được quy định rất cụ thể và đầy đủ trong hệ thống pháp luật của Nhà nước. Người khuyết tật được xếp vào nhóm dễ bị tổn thương và cần phải được pháp luật bảo vệ bởi vì vị thế về chính trị, kinh tế, xã hội phần lớn bị giảm sút, có nguy cơ cao bị bỏ quên hay bị vi phạm quyền.

#### *Vai trò của trợ giúp xã hội trong bảo đảm quyền của người khuyết tật*

Người khuyết tật thuộc nhóm yếu thế do sự khiếm khuyết cơ thể, các chức năng xã hội của họ có thể bị suy giảm. Vì vậy, công tác trợ giúp xã hội có thể giúp họ tiếp cận được các nguồn lực bên ngoài, phát huy nguồn lực bên trong để họ trở nên mạnh mẽ hơn, có khả năng sống độc lập và tham gia vào các hoạt động lao động, học tập như những người bình thường. Công tác trợ giúp xã hội trong bảo đảm quyền của người khuyết tật chính là đánh giá nhu cầu về khía cạnh xã hội của đối tượng; đồng thời đóng vai trò là người quản lý trường hợp, hỗ trợ người khuyết tật tiếp cận những dịch vụ phù hợp và duy trì tiếp cận một loạt các dịch vụ phối hợp tốt nhất. Trong trường hợp cần thiết, đội ngũ những người làm công tác trợ giúp xã hội cũng cung cấp hỗ trợ tâm lý cho người khuyết tật và gia đình của họ.

Các hoạt động trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật như truyền thông, thông tin, giáo dục về vấn đề khuyết tật nhằm phòng ngừa, giảm thiểu khuyết tật; nâng cao nhận thức, thay đổi thái độ và hành vi về vấn đề khuyết tật; chống kỳ thị, phân biệt đối xử người khuyết tật; phát triển các hình thức “Quỹ trợ giúp người khuyết tật” tại cộng đồng nhằm huy động các nguồn lực từ thiện khác nhau trong cộng đồng để trợ giúp người khuyết tật; xã hội hóa hoạt động trợ giúp người khuyết tật; giáo dục đối với người khuyết tật; chăm sóc sức khỏe ban đầu tại nơi cư trú; nuôi dưỡng người khuyết tật trong cơ sở bảo trợ xã hội; dạy nghề đối với người khuyết tật; việc làm đối với người khuyết tật; các hoạt động văn hóa, thể dục, thể thao, giải trí và du lịch đối với người khuyết tật; bảo đảm điều kiện tiếp cận đối với người khuyết tật, nhà chung cư, trụ sở làm việc và công trình hạ tầng kỹ thuật công cộng, công trình hạ tầng xã hội được xây dựng, phải bảo đảm điều kiện tiếp cận đối với người khuyết tật; tham gia giao thông của người khuyết tật...

Trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật còn góp phần thúc đẩy môi trường xã hội, bao gồm: chính sách, pháp luật, cộng đồng thân thiện để giúp người khuyết tật hòa nhập xã hội và làm tốt chức năng của họ. Đội ngũ cán bộ làm công tác trợ giúp xã hội đóng vai trò là người xúc tác, biện hộ để cá nhân, gia đình người khuyết tật được hưởng những chính sách an sinh xã hội dành cho họ. Trên cơ sở đó, giúp người khuyết tật nâng cao chức năng của mình. Do đó, đội ngũ nhân viên làm công tác trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật ngoài việc tham gia giải quyết các vấn đề xã hội thì họ còn thực hiện các hoạt động như giáo dục phòng ngừa, tập huấn, cung cấp kiến thức cho gia đình, người thân cách chăm sóc người khuyết tật để giúp đối tượng trở nên chủ động, có khả năng tự chăm sóc, như vậy họ sẽ tự tin hơn trong cuộc sống và sẽ tránh được những vấn đề khác có thể phát sinh. Đồng thời, họ tư vấn đề chính quyền có những chính sách phù hợp nhằm ngăn ngừa sự phát sinh các vấn đề xã hội. Thông qua việc cung cấp các dịch vụ xã hội như: chăm sóc sức khỏe, cải thiện tình hình kinh tế, việc làm, hạ tầng cơ sở, nước sạch vệ sinh môi trường, hỗ trợ tâm lý tình cảm... trợ giúp xã hội sẽ giúp người khuyết tật có được cơ hội tiếp cận dịch vụ để giải quyết vấn đề của bản thân, phát huy được những khả năng của mình, vượt qua khó khăn đó, vươn lên tự lập trong cuộc sống. Bằng hoạt động giáo dục, cung cấp kiến thức, kỹ năng giải quyết vấn đề cho cá nhân, gia đình và cộng đồng người khuyết tật, đội ngũ này sẽ cung cấp cơ hội cho người khuyết tật được hoà nhập cộng đồng - là một biện pháp giúp họ phát triển nhân cách, tăng cường giao lưu và học hỏi xã hội.

## 2.2. Phương pháp nghiên cứu

Bài viết sử dụng phương pháp nghiên cứu định tính, phương pháp nghiên cứu tài liệu thứ cấp, phương pháp thống kê, mô tả từ các nguồn số liệu báo cáo của tỉnh ủy Lạng Sơn, Ủy ban nhân dân tỉnh Lạng Sơn, Sở Lao động, Thương binh và Xã hội tỉnh Lạng Sơn, Hội Bảo trợ người khuyết tật và Bảo vệ quyền trẻ em tỉnh Lạng Sơn, tạp chí, Internet... nghiên cứu thực trạng trợ giúp xã hội trong bảo đảm quyền của người khuyết tật tại tỉnh Lạng Sơn. Qua đó, đề xuất một số giải pháp phát huy vai trò của trợ giúp xã hội trong bảo đảm quyền của người khuyết tật tại tỉnh Lạng Sơn hiện nay.

## 3. Thực trạng trợ giúp xã hội trong bảo đảm quyền của người khuyết tật tại tỉnh Lạng Sơn

### 3.1. Về chủ trương, chính sách của tỉnh Lạng Sơn

Theo báo cáo của Sở Lao động, Thương binh và Xã hội tỉnh Lạng Sơn, trên địa bàn tỉnh hiện “có 13.534 người khuyết tật, chiếm 1,71% trên tổng dân số toàn tỉnh. Trong đó, người

khuyết tật dưới 16 tuổi có 1.385 người chiếm 0,69% tổng số trẻ em toàn tỉnh; người khuyết tật từ 60 tuổi trở lên có 3.471 người chiếm 3,9% tổng số người cao tuổi của tỉnh; khuyết tật về vận động 5.828 người; khuyết tật nghe nói 1.101 người, khuyết tật nhìn 1.306 người, khuyết tật thần kinh, tâm thần 2.210 người, khuyết tật trí tuệ 1.574 người và khuyết tật khác 1.376 người. Theo mức độ khuyết tật: khuyết tật đặc biệt nặng 3.173 người, khuyết tật nặng 8.184 người và người khuyết tật nhẹ 1.744 người. Nguyên nhân chủ yếu dẫn đến khuyết tật là do bẩm sinh, bệnh tật, hậu quả chiến tranh, tai nạn giao thông, tai nạn lao động... Đời sống của người khuyết tật trên địa bàn tỉnh còn khó khăn, 1.963 người khuyết tật thuộc hộ nghèo, chiếm 14,50% trên tổng số người khuyết tật. Trình độ học vấn của người khuyết tật thấp và hầu hết không có trình độ chuyên môn kỹ thuật, một số người khuyết tật có việc làm chủ yếu ở khu vực nông thôn, thu nhập thấp” (Sở Lao động, Thương binh và Xã hội tỉnh Lạng Sơn, 2021). Do đó, công tác trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật tại tỉnh Lạng Sơn là vấn đề quan trọng hiện nay.

Nhận thức được tầm quan trọng của công tác trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật, tỉnh Lạng Sơn đã ban hành nhiều văn bản triển khai công tác trợ giúp đối tượng bảo trợ xã hội, trong đó có người khuyết tật, giúp họ ổn định cuộc sống vươn lên hòa nhập cộng đồng. Tỉnh đã chỉ đạo ban hành hướng dẫn việc xác định mức độ khuyết tật và cấp giấy xác nhận khuyết tật đối với người khuyết tật trên địa bàn tỉnh, hướng dẫn thực hiện chính sách bảo trợ xã hội đối với người khuyết tật nặng, người khuyết tật đặc biệt nặng sống tại gia đình, cộng đồng hoặc trong cơ sở bảo trợ xã hội trên địa bàn tỉnh... Hằng năm, tỉnh Lạng Sơn đều ban hành các kế hoạch thực hiện chương trình trợ giúp người khuyết tật trên địa bàn, mới đây nhất Ủy ban Nhân dân tỉnh đã ban hành Kế hoạch số 77/KH-UBND ngày 30/03/2023 thực hiện Chương trình trợ giúp người khuyết tật năm 2023 trên địa bàn tỉnh (Ủy ban Nhân dân tỉnh Lạng Sơn, 2023). Như vậy, có thể thấy, tỉnh ủy, Hội đồng Nhân dân tỉnh, Ủy ban Nhân dân tỉnh Lạng Sơn rất quan tâm chỉ đạo sát sao việc thực hiện các hoạt động trợ giúp đối với người khuyết tật.

### *3.2. Kết quả đạt được*

Công tác tuyên truyền triển khai các hoạt động trợ giúp người khuyết tật được thực hiện thường xuyên. Các cơ quan chức năng thường xuyên tuyên truyền các chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước đối với người khuyết tật; tuyên truyền, phổ biến Luật Người khuyết tật, Công ước của Liên Hợp Quốc về Quyền của người khuyết tật và các văn bản liên quan đến người khuyết tật, các chính sách trợ giúp người khuyết tật; quyền và trách nhiệm của người khuyết tật, gia đình và bản thân người khuyết tật; tuyên truyền, giáo dục bình đẳng giới, phòng chống bạo lực, chống phân biệt đối xử đối với người khuyết tật là phụ nữ, trẻ em, người già, người dân tộc thiểu số. Tuyên truyền những gương điển hình tiêu biểu trong các hoạt động trợ giúp người khuyết tật, những mô hình trợ giúp người khuyết tật có hiệu quả, thiết thực; những người khuyết tật tiêu biểu, có nhiều cố gắng, khắc phục khó khăn, đạt kết quả cao trong học tập, lao động, sản xuất và công tác. Tuyên truyền, vận động cộng đồng xã hội tích cực phòng ngừa tai nạn thương tích, thực hiện tốt công tác chăm sóc sức khỏe ban đầu cho nhân dân, nhằm giảm thiểu tối đa người bị khuyết tật do tai nạn, ốm đau. Tuyên truyền, động viên người khuyết tật hiểu rõ nghĩa vụ, quyền lợi của mình, xoá bỏ mặc cảm, động viên giúp đỡ nhau sống có ích cho gia đình và xã hội, tái hòa nhập cộng đồng.

Các cấp ủy Đảng, chính quyền, các tổ chức đoàn thể trên địa bàn tỉnh đã đặc biệt quan tâm hỗ trợ, tạo điều kiện giúp đỡ người khuyết tật cả về vật chất lẫn tinh thần để họ tham gia bình đẳng vào các hoạt động kinh tế, xã hội, vươn lên trong cuộc sống, góp phần xây dựng cộng đồng và xã hội ổn định. Ngày càng nhiều tổ chức, đoàn thể, doanh nghiệp, cá nhân hảo tâm tham gia các hoạt động từ thiện trợ giúp người khuyết tật. Việc thực hiện các chế độ, chính sách cho người khuyết tật được triển khai kịp thời, đồng bộ, đời sống của các đối tượng yếu thế nói chung, người khuyết tật nói riêng ngày càng được cải thiện rõ rệt cả về vật chất và tinh thần. Các hoạt động về kinh tế - xã hội, giảm nghèo và giải quyết việc làm đã tác động tích cực đến đời sống của một bộ phận người khuyết tật.

Hoạt động xã hội hoá trợ giúp người khuyết tật đã được các cơ quan, tổ chức và đông đảo các tầng lớp nhân dân tích cực hưởng ứng, tạo sự lan tỏa sâu rộng. Mặt trận Tổ quốc Việt Nam các cấp và các tổ chức thành viên có nhiều hình thức hỗ trợ, tạo điều kiện để các tổ chức người khuyết tật đẩy mạnh hoạt động chăm sóc, trợ giúp người khuyết tật. Công tác vận động xã hội, Nhân dân tham gia bảo vệ, chăm sóc, giúp đỡ người khuyết tật, tôn trọng, cảm thông và chia sẻ, giúp đỡ người khuyết tật vươn lên trong cuộc sống, học tập và lao động sản xuất, tái hòa nhập cộng đồng, quan tâm giúp đỡ những người khuyết tật có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn. Tỉnh Lạng Sơn đã hình thành được các mô hình chăm sóc trợ giúp người khuyết tật như: cung cấp dụng cụ chỉnh hình, phục hồi chức năng, dạy nghề và tạo việc làm, thành lập các tổ chức cho người khuyết tật. Việc chăm sóc sức khỏe cho người khuyết tật cũng đã được quan tâm chú trọng; 100% người khuyết tật đủ điều kiện được cấp thẻ bảo hiểm y tế theo quy định; người khuyết tật tham gia khám chữa bệnh được ưu tiên và tiếp cận đầy đủ các dịch vụ y tế; người khuyết tật có nhu cầu tham gia giao thông và hoạt động thăm quan du lịch được hỗ trợ và giảm giá dịch vụ; 100% người khuyết tật có nhu cầu vay vốn phát triển kinh tế và có nhu cầu hỗ trợ pháp lý đều được đáp ứng và hỗ trợ. 100% người khuyết tật được cấp giấy chứng nhận khuyết tật theo quy định; 100% người khuyết tật đủ điều kiện hưởng trợ cấp xã hội được hưởng trợ cấp đầy đủ kịp thời. Công tác khám sàng lọc cho trẻ khuyết tật, chỉnh hình cho người khuyết tật được thực hiện tốt. Công tác giáo dục cho người khuyết tật được tổ chức triển khai đạt kết quả tốt trên địa bàn toàn tỉnh.

Công tác trợ giúp pháp lý cho người khuyết tật được chú trọng, luôn nhận được sự quan tâm, chỉ đạo của Ủy ban nhân dân tỉnh. Trong giai đoạn 2012-2022, tỉnh Lạng Sơn đã “tổ chức 169 hội nghị truyền thông về trợ giúp pháp lý với tổng số người tham dự là 5.900 người. Biên soạn và phát hành tài liệu tuyên truyền pháp luật: 142.868 tờ gấp tìm hiểu pháp luật về trợ giúp pháp lý, 23.334 tờ gấp với nội dung các quy định pháp luật về quyền trợ giúp pháp lý của người khuyết tật có khó khăn về tài chính” (Hoàng Thị Hải, 2022). Công tác tập huấn, bồi dưỡng nâng cao năng lực cho đội ngũ cán bộ làm công tác trợ giúp pháp lý cho người khuyết tật được quan tâm, giai đoạn 2012-2022 đã “tổ chức 30 Hội nghị tập huấn nâng cao năng lực, kỹ năng thực hiện trợ giúp pháp lý cho người khuyết tật” (Hoàng Thị Hải, 2022) qua đó, trang bị cho người thực hiện trợ giúp pháp lý kiến thức pháp luật về chế độ, chính sách của người khuyết tật và kỹ năng thực hiện trợ giúp pháp lý cho người khuyết tật. Trong giai đoạn 2012-2022, tỉnh Lạng Sơn đã “thực hiện 45 vụ việc trợ giúp pháp lý cho người khuyết tật thuộc diện được trợ giúp pháp lý, trong đó: 10 vụ việc tư vấn pháp luật và 35 vụ việc tham gia tố tụng trong các lĩnh vực dân sự, hình sự, hành chính” (Hoàng Thị Hải, 2022). Hoạt động thực hiện vụ việc trợ giúp pháp lý cho người khuyết tật đã giúp nhiều người khuyết tật bảo vệ quyền và lợi ích hợp pháp của mình. Qua những vụ việc cụ thể này

đã kịp thời giúp người khuyết tật và người thân của họ cũng như cộng đồng và xã hội hiểu biết, tin tưởng hơn vào chính sách, pháp luật của Nhà nước.

Trong những năm qua, Hội bảo vệ người khuyết tật và bảo vệ quyền trẻ em đã phối hợp với các ngành chức năng, vận động các tổ chức, đơn vị, nhà hảo tâm ủng hộ nguồn lực để tổ chức nhiều hoạt động thiết thực như: tặng xe lăn, tặng học bổng cho học sinh là người khuyết tật; tổ chức khám mắt, mổ đục thủy tinh thể cho người khiếm thị... Những đóng góp cả vật chất lẫn tinh thần đã tạo điều kiện để người khuyết tật cải thiện cuộc sống, hòa nhập cộng đồng. Trong giai đoạn 2016-2022, Hội đã “tiếp nhận từ các tổ chức phi Chính phủ, các tổ chức thiện nguyện trong nước, nhà hảo tâm trao tặng gần 2.000 chiếc xe lăn cho người khuyết tật, 240 chiếc xe đạp cho học sinh khuyết tật, trẻ em mồ côi có hoàn cảnh đặc biệt khó khăn; tặng trên 10.000 suất quà tết cho người khuyết tật... Hội đã tổ chức được trên 20 lớp tập huấn, dạy nghề, tạo việc làm cho trên 1.000 lượt người khuyết tật” (Đặng Thùy, 2022). Đồng thời, hội tích cực vận động nguồn lực từ các tổ chức, đơn vị, nhà hảo tâm hỗ trợ cho các mô hình, hợp tác xã người khuyết tật để có thêm điều kiện phát triển kinh tế, tạo thu nhập cho người khuyết tật.

### *3.3. Những hạn chế, tồn tại*

Mặc dù đã có sự quan tâm của các cấp chính quyền, sự vào cuộc của cả hệ thống chính trị cũng như trách nhiệm, tinh thần nhân ái của mỗi người dân đối với công tác chăm sóc, giúp đỡ người khuyết tật nhưng trên thực tế hiện nay, người khuyết tật trên địa bàn tỉnh vẫn còn gặp nhiều khó khăn. Số người khuyết tật được tiếp cận tìm việc làm, dạy nghề, tạo việc làm phù hợp còn hạn chế, người khuyết tật hiện vẫn phải đối mặt với nhiều khó khăn trong cuộc sống và hòa nhập cộng đồng. Nhận thức của xã hội về vấn đề người khuyết tật còn hạn chế. Sự thiếu đồng bộ và thiếu hiệu quả trong hệ thống chính sách an sinh xã hội như giáo dục, y tế, việc làm cũng là một rào cản đối với người khuyết tật. Hoạt động trợ giúp pháp lý cho người khuyết tật vẫn còn những hạn chế về kinh phí, mức trợ cấp xã hội cho người khuyết tật còn thấp; số người khuyết tật được nuôi dưỡng tại các cơ sở bảo trợ xã hội còn ít, cơ sở vật chất và điều kiện sinh hoạt còn thiếu thốn. Bên cạnh đó, do những rào cản về dạng tật, ngôn ngữ giao tiếp, vận động... dẫn đến nhiều người khuyết tật còn hạn chế, việc tiếp cận quyền được trợ giúp pháp lý và có yêu cầu trợ giúp pháp lý còn ít.

Nguyên nhân của những hạn chế, tồn tại nêu trên là công tác tuyên truyền, quán triệt, triển khai các chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về người khuyết tật chưa được quan tâm đúng mức. Một số chủ trương của Đảng liên quan đến người khuyết tật chưa được thể chế hoá kịp thời, đồng bộ, thống nhất. Một số cấp ủy đảng, chính quyền chưa quan tâm đầy đủ, thiếu sâu sát trong lãnh đạo, chỉ đạo tổ chức thực hiện chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước đối với người khuyết tật. Việc huy động các nguồn lực xã hội cho công tác chăm lo, giúp đỡ người khuyết tật chưa hiệu quả.

## **4. Một số giải pháp nâng cao vai trò của trợ giúp xã hội trong bảo đảm quyền của người khuyết tật tại tỉnh Lạng Sơn**

Trong thời gian tới, phát huy vai trò của trợ giúp xã hội trong bảo đảm quyền của người khuyết tật tại tỉnh Lạng Sơn cần tập trung vào các giải pháp sau:

*Thứ nhất*, đẩy mạnh hoạt động truyền thông, nâng cao nhận thức của các cấp, các ngành và cộng đồng xã hội về quyền của người khuyết tật và công tác trợ giúp xã hội đối với người

khuyết tật tại tỉnh Lạng Sơn. Tăng cường hoạt động kết nối giữa Sở Lao động, Thương binh và Xã hội với Ủy ban nhân dân xã, phường, thị trấn nơi có người khuyết tật, các Hội người khuyết tật, các cơ sở bảo trợ xã hội, cơ sở kinh doanh và các tổ chức khác của người khuyết tật; thực hiện tốt công tác phối hợp với các cơ quan có thẩm quyền tiến hành tố tụng, cơ quan báo chí, truyền thông trên địa bàn, từ đó phát hiện, thông tin về nhu cầu trợ giúp xã hội của người khuyết tật. Đẩy mạnh công tác tuyên truyền Luật Người khuyết tật, nhằm nâng cao nhận thức của cộng đồng dân cư trong việc quan tâm, trợ giúp người khuyết tật.

*Thứ hai*, đào tạo, bồi dưỡng và phát triển đội ngũ làm công tác trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật. Hỗ trợ các cơ sở đào tạo xây dựng các chương trình, giáo trình đào tạo cho cán bộ, nhân viên làm công tác trợ giúp xã hội. Đào tạo, tập huấn cho cán bộ, nhân viên, cộng tác viên và gia đình về kiến thức, kỹ năng chăm sóc, trợ giúp xã hội cho đối tượng; nâng cao năng lực cán bộ quản lý về trợ giúp xã hội. Tinh cần đầu tư nâng cao năng lực, bồi dưỡng kiến thức, kỹ năng công tác xã hội cho nhân viên của các tổ chức xã hội - họ chính là nhân viên công tác xã hội bán chuyên nghiệp tại cộng đồng - là cầu nối để người khuyết tật được tiếp cận chính sách an sinh xã hội. Chú trọng công tác phát triển hội viên, xây dựng tổ chức hội vững mạnh, nhất là hội cơ sở. Phối hợp với các cơ quan, tổ chức của người khuyết tật tổ chức tập huấn, bồi dưỡng về kiến thức và kỹ năng nghiệp vụ trợ giúp xã hội cho người khuyết tật đối với đội ngũ cán bộ làm công tác trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật, đặc biệt kỹ năng tham gia tố tụng và kỹ năng tiếp xúc với người khuyết tật.

*Thứ ba*, tăng cường đầu tư kinh phí thực hiện các chương trình trợ giúp người khuyết tật, xem xét tăng mức trợ cấp cho đối tượng người khuyết tật. Thực hiện đầy đủ chế độ trợ cấp xã hội thường xuyên theo quy định của Nhà nước cho các đối tượng bảo trợ xã hội, bảo đảm không bỏ sót người khuyết tật thuộc diện hưởng trợ cấp. Tăng cường công tác vận động xã hội hóa các nguồn lực hỗ trợ, chăm sóc người khuyết tật cùng với nguồn lực Nhà nước. Chỉ đạo các sở, ngành liên quan sớm tiến hành khảo sát, đánh giá và thu nhập thông tin về người khuyết tật để phục vụ công tác quản lý và hoạch định chính sách dành cho người khuyết tật.

*Thứ tư*, tăng cường công tác lãnh đạo, chỉ đạo, kiểm tra, giám sát của cấp ủy, tổ chức đảng trong thực hiện đường lối, quan điểm của Đảng và chính sách, pháp luật của Nhà nước đối với người khuyết tật. Đẩy mạnh xã hội hóa công tác chăm sóc người khuyết tật thông qua các hoạt động kêu gọi các doanh nghiệp, tổ chức, nhà hảo tâm hỗ trợ cho cuộc sống của người khuyết tật. Tạo điều kiện thuận lợi để người khuyết tật tham gia chương trình xóa đói giảm nghèo, chương trình việc làm, giúp người khuyết tật có thu nhập ổn định. Tổ chức các hoạt động văn hóa, thể thao, vui chơi, giải trí thiết thực, góp phần nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho người khuyết tật. Nâng cao nhận thức, trách nhiệm của các cấp ủy, tổ chức đảng, các cơ quan, tổ chức và nhân dân trong thực hiện quan điểm, chủ trương của Đảng, chính sách, pháp luật của Nhà nước về người khuyết tật.

*Thứ năm*, nâng cao hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước trong thực hiện chính sách, pháp luật về người khuyết tật. Tiếp tục cụ thể hóa, tổ chức thực hiện các chủ trương của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước, của tỉnh về công tác người khuyết tật bảo đảm đầy đủ, kịp thời, đồng bộ, phù hợp với thực tiễn của tỉnh trong từng giai đoạn phát triển. Lồng ghép nội dung chính sách về người khuyết tật vào các chương trình, dự án phát triển kinh tế - xã hội, các phong trào hoạt động của địa phương, cơ quan, đơn vị; xây dựng công trình hạ tầng công cộng bảo đảm các tiêu chuẩn tiếp cận đối với người khuyết tật. Quan tâm đầu tư, ứng dụng, sử dụng công nghệ trợ giúp người khuyết tật; nâng cao trách nhiệm, hiệu quả hoạt động



của Hội đồng xác định mức độ khuyết tật; tạo cơ hội, điều kiện để người khuyết tật bình đẳng, tự tin, phát huy năng lực, vươn lên hòa nhập đóng góp cho xã hội.

## 5. Kết luận

Trong những năm qua, công tác trợ giúp xã hội trong bảo đảm quyền người khuyết tật trên địa bàn tỉnh Lạng Sơn đã được các cấp ủy đảng, chính quyền quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo và sự quan tâm của Mặt trận Tổ quốc, các tổ chức chính trị - xã hội, các hội quần chúng. Các hoạt động trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật được triển khai kịp thời, hiệu quả đã tạo thêm động lực cho người khuyết tật, song thực tế cũng nảy sinh những khó khăn, bất cập trong quá trình thực hiện. Do vậy, trong thời gian tới, phát huy vai trò của hoạt động trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật tại Lạng Sơn là rất cần thiết, cần tập trung vào các hoạt động truyền thông, nâng cao nhận thức; đào tạo, bồi dưỡng đội ngũ cán bộ làm công tác trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật; tăng cường vai trò lãnh đạo của Đảng và quản lý của nhà nước đối với hoạt động trợ giúp xã hội cho người khuyết tật.

## Tài liệu tham khảo

Chính phủ. (2021). *Nghị định 20/2021/NĐ-CP ngày 15/03/2021 quy định chính sách trợ giúp xã hội đối với đối tượng bảo trợ xã hội*.

Đảng Thùy. (2022). Thắp lửa yêu thương với người khuyết tật. *Lạng Sơn điện tử*. <https://baolangson.vn/xa-hoi/495611-thap-lua-yeu-thuong-voi-nguoi-khuyet-tat.html>.

Hoàng Thị Hải. (2022). Một số kết quả đạt được về trợ giúp pháp lý cho người khuyết tật trên địa bàn tỉnh Lạng Sơn. *Cổng Thông tin điện tử Lạng Sơn*. <https://sotp.langson.gov.vn/mot-so-ket-qua-dat-duoc-ve-tro-giup-phap-ly-cho-nguoi-khuyet-tat-tren-dia-ban-tinh-lang-son>.

Phạm Thanh Sơn, Võ Quang Trung. (2023). Hoàn thiện pháp luật bảo đảm quyền của người khuyết tật. *Xây dựng Đảng*. <https://www xaydungdang.org.vn/nhan-quyen-va-cuoc-song/hoan-thien-phap-luat-bao-dam-quyen-cua-nguoi-khuyet-tat-19142>.

Quốc hội. (2010). *Luật Người khuyết tật, số 51/2010/QH12*.

Sở Lao động, Thương binh và Xã hội tỉnh Lạng Sơn. (2021). *Báo cáo kết quả trợ giúp pháp lý cho người khuyết tật tỉnh Lạng Sơn*.

Tài Lê Khanh. (2020). Trợ giúp xã hội đối với người khuyết tật trên địa bàn thành phố Trà Vinh hiện nay: Thực trạng và giải pháp. *Tạp chí Khoa học Đại học Cần Thơ*. Số 1.

Ủy ban nhân dân tỉnh Lạng Sơn. (2023). *Kế hoạch số 77/KH-UBND, ngày 30/3/2023 về thực hiện Chương trình trợ giúp người khuyết tật năm 2023 trên địa bàn tỉnh*.

Võ Huy Duẩn. (2016). Về bảo đảm thực hiện an sinh xã hội đối với người khuyết tật. *Tạp chí Cộng sản*. [https://www.tapchiconsan.org.vn/van\\_hoa\\_xa\\_hoi/-/2018/42633/ve-bao-dam-thuc-hien-an-sinh-xa-hoi-doi-voi-nguoi-khuyet-tat.aspx](https://www.tapchiconsan.org.vn/van_hoa_xa_hoi/-/2018/42633/ve-bao-dam-thuc-hien-an-sinh-xa-hoi-doi-voi-nguoi-khuyet-tat.aspx)